

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an20 coroane.
Pe jumătate de an10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 286.

Majestatea Sa, regele nostru Carol a dat, cu prilejul păcii făcute la Brest-Litovsc cu Ucraina, următorul manifest:

Cătră națiune!

Mulțămiiță ajutorului milostiv al Atotputernicului, am încheiat pace cu Ucraina.

Armele noastre biruitoare și politica noastră de pace, sinceră și continuată cu stăruință neobosită, ni-au adus primul fruct al luptei de apărare, purtate pentru existența noastră.

Împreună cu națiunea supusă la grele încercări, am încrederea că, după prima încheiere îmbucurătoare a păcii, în curând pacea generală va saluta omenimea suferindă.

Sub impresiunea păcii cu Ucraina, privim cu simpatie spre tânărul popor străduitor, cel dintâi între dușmanii noștri în a cărui inimă s'a deșteptat sentimentul iubirii de aproapele; un popor, care încoronându-și vitejia dovedită în numeroase bătălii, și-a luat curajul să dovedească pe față și prin fapte, convingerea sa mai bună, și ca cel dintâi s'a desfăcut de tabăra dușmanilor noștri, în scop să împreune năzuințele sale cu puterile noastre în interesul ajungerii țânței mari, care ne este de aici înainte comună.

Dacă dela primul moment, când am pășit pe tronul glorioșilor mei înaintași, m'-am unit în gând cu națiunea, în cece privește hotărârea rezolută de a purta până la obținerea păcii onorifice războiul ce ni s'a impus, cu atât mai vărtos mă unesc cu dânsa în ceasurile acestea, când s'a făcut primul pas spre ajungerea țânței.

Purtând admirare și recunoștință plină de iubire: pentru vitezele mele trupe, cari dovedesc stăruințe aproape supraomenești și sunt gata de jertfe fără păreche, precum și pentru cei de acasă, cari aduc nu mai puțin sacrificii, — cu deplină încredere privesc în viitorul apropiat și mai fericit.

Atotputernicul să ne dăruască putere și stăruință să putem dobândi, nu numai pe seama noastră și a credincioșilor noștri aliați, ci pe seama întregii omenimi, învingerea hotărâtoare a păcii.

12 Februarie 1918.

Carol m. p.

Dr. Alexandru Wekerle m. p.

Drept și datorință.

(Catehizarea dela Timișoara).

„Sub conducerea unui comitet“, fiind proprietar, editor și „Prim-redactor“ Pr. D. Voniga, apare la Timișoara o revistă periodică, ce și-a luat nume „Revista Preoților“. Nu se prea știă până acum rostul adevărat al acestei reviste, dar acum mai nou am ajuns totuș să ne dumerim. Într'un număr mai recent al său, în sfârșit Revista Preoților la loc de frunte indică chemarea sa frumoasă. Este adecă „organ de controlă“. Și fiindcă este „a preoților“, ea controlează, de bună seamă, pe preoți, mici și mari, peste tot va trebui să controleze mai vărtos biserica ortodoxă română, așa concludem cel puțin din faptul, că pe dl. „Prim-redactor“ Pr. D. Voniga îl știm preot român ortodox.

Acest „organ de controlă“ bisericescă, între alte multe neglijențe săvârșite în sinul bisericii noastre române ortodoxe, în timpul mai recent a descoperit una gravă de tot: necatehizarea ailor aproape 200 de elevi români ortodocși dela școlăle medii de stat din Timișoara. În doi numeri consecutivi „organul de controlă“ alarmează lumea, că *biserica noastră* lasă necatehizați 200 de elevi. Publică scrisori dela părinții elevilor cu „sufletul meu de tot întristat pentru stările noastre dela gimnaziul de stat din Timișoara“ și despre „rușinea autorităților noastre“.

Primarticolul scris în această chestiune Revista Preoților îl întitulează „O datorință neglijată“. Datorința de a catehiza pe elevii români ortodocși este, bine-înțeles, datorința bisericii ortodoxe române și când prin urmare se svonește despre „o datorință neglijată“, asta vrea să spună, că păcătoasa biserică ortodoxă română și-a neglijat datorința catehizării.

„Am constatat și am scris“ — zice Revista Preoților — „că aproape la 200 de elevi români ort. dela gimnaziul de băeți și fete, dela preparandia de stat și dela școlă superioară de fete din Timișoara nu se propune studiul religiunii“. Așa zice Revista Preoților. Dar, cu o seninătate stupidă, în această constatare dl Pr. D. Voniga vără propoziția incisă: „Nu ispitim din a cui vină“.

Cum nu „ispitești“ dle Pr.? Că doar' în fruntea articolului se scrie „o datorință neglijată“, iar în textul articolului se vorbește despre „stările noastre“ și despre „rușinea autorităților noastre“. D-ta deci,

dle Pr., nu numai că „ispitești“, ci afirmi hotărât, că *biserica* și-a neglijat datorința, că vina este a *stărilor noastre* și că „rușinea“ este a autorităților noastre. Dacă d-ta nu aveai intenția să produci convingerea asta, atunci combăteai părerea greșită a celor cu „scrisorile“, cari Te „soma“ și le arătai starea adevărată a lucrurilor, care nici decum nu constituie „neglijarea“ unei datorințe diu partea bisericii, nici nu este „rușinea“ autorităților noastre, ci este, cece d-ta foarte bine știi, cu totul altceva, este vorbă tocmai de lupta bisericii întru apărarea *dreptului* său, ca să-și poată împlini *datorința* catehizării neconturbată de nici o ingerință externă și ilicită.

D-ta știi foarte bine ce este, dle Pr. D-ta știi, că catehizarea nu este numai o *datorință* a bisericii, ci este cel mai cardinal *drept* al ei. Și cine îi deneagă dreptul ori voiește al face atârănător de factori străini bisericii, acela împiedecă biserica în împlinirea *datorinței* sale.

Orice biserică numai prin doctrinele sale trăiește și prin urmare absoluta libertate de a propaga aceste doctrine și mai ales de a instrui în acele doctrine tinerimea școlară, este cea mai de căpetenie condiție de viață a oricărei biserici. După rânduielile canonice ale bisericii noastre ortodoxe răsăritene, îndeosebi după canonul 58 apostolesc și după canonul 19 al sinodului VI ecumenic episcopul este învățătorul suprem în eparhia sa. Funcțiunea de catihet în biserica noastră aparține la „potestas magisterii“ garantată episcopilor și acest punct de mănecare prin ordinațiunea sa Nr. 11.042 din 7 Iulie 1878 l-a recunoscut și ministerul nostru de culte și instrucțiune publică în privința bisericii romano-catolice, cu care împreună ținem în comun doctrina aceasta dogmatică a bisericii lui Hristos.

După organizația actuală statutară, confirmată prin decret regal, a bisericii ortodoxe române din patrie, episcopatul nostru a transmis dreptul de instituire a catihetilor în sfera de competență a consistorului eparhial. Nici episcopul însă și nici consistorul nu are dreptul de a admite absolut nici o ingerință externă în efectuarea învățământului catihetic. În caz de jignire a dreptului dispozitiv statutar al consistorului, dreptul de a pune și de a dimitte pe catiheti are să revină în iurisdicțiunea canonică a episcopului, pe care puterea lumească nu-l poate lipsi de o atribuție spirituală canonică emanată

din „potestas magisterii“, ce s'a rezervat exclusiv episcopilor.

Dreptul de a învăța al bisericii, este un drept *absolut* al ei, de care nimeni nu se poate atinge fără a primejdiu biserica în temelile ei. Când se încearcă această atingere din orice parte și din orice fel de considerațiuni, biserica trebuie să se opună cu ultima energie, *orice s'ar întâmplă în urma acestei opuneri*. Cea mai mică concesie în această chestie constituie renunțare la înșasă ființa bisericii. În învălmășala vieții pământene, unde atâtea interese omenști se sbuciumă și se bat pentru validitate, nu odată s'au produs situațiuni, în cari biserica ortodoxă română a trebuit să-și impună jertfe foarte dureroase pentru apărarea neîntinată a ființei sale. În asemenea situațiuni interesul inferior se subordonează celui superior și orice jertfă s'ar cere pentru mântuirea principiilor unghiulare ale bisericii, jertfa trebuie adusă, dacă nu voim să jertfim înșasi biserica. Fie încercarea cât de neînsemnată la aparență, ea trebuie respinsă cu toată energia, căci orice *inceput de concesie în acest punct este identic cu sfârșitul bisericii*. Nicăiri ca aci nu se potrivește dictonul latin: *principiis obsta*.

Două principii fundamentale rezidă la temelile bisericii ortodoxe: *naționalitatea și dreptul de a învăța*. În petițiunea sa din 1850 către Impăratul episcopul Andrei Șaguna scrie așa: „In biserica orientală limba poporului e totodată și limba bisericii și prin urmare *biserica stă într'o legătură atât de strânsă cu naționalitatea* declarată de aparținătoare ei, *încât vieța și înaintarea uneia e condiționată dela vieța și înaintarea celeilalte*“. Naționalitatea românească este elementul constitutiv al bisericii noastre ortodoxe române, iară dreptul ei de a învăța se întemeiază pe cuvintele Mântuitorului: „*Mergeți și învățați*“.

Cine atentează la naționalitatea bisericii ori la dreptul ei de a învăța, acela atentează la înșasi ființa bisericii noastre ortodoxe și mai vârtos preoții ar avea

sfânta chemare să opună ultima rezistență în fața unor asemenea atentate, „*si fractus illabatur orbis*“.

E prea dureros, că Revista Preoților știe, cum în cazul de față e vorba de încercarea unui atentat împotriva dreptului de a învăța al bisericii, o încercare dintre cele mai primejdioase pentru viitorul bisericii noastre. Acest drept divin al bisericii însă nu poate fi obiect de tocmeală ori căpătuială. Și totuși revista, ce pretinde a fi a preoților, în loc să sară întru apărarea bisericii, ia apărarea atentatorilor împotriva ei și nu vorbește de „*rușinea*“ atentatorilor, ci de „*rușinea*“ bisericii. Hristos și adevărații lui ucenici au suferit moarte pentru mântuirea noastră. „*Revista Preoților*“ însă cere, ca noi să jertfim înșasi această biserică mântuitoare, pentru ca nu cumva elevii din Timișoara să rămână fără clasificare din studiul religiunii. Dacă părinții acestor elevi ar cunoaște adevăratul motiv, pentru care fiii ori fiicele lor nu pot primi calcul din religiune, atunci ei, întrucât sunt buni ortodocși români, ar scoate din casele lor „*Revista Preoților*“ și ar ocoli pe viitor atari institute de învățământ, în cari religia ortodoxă nu se propune elevilor români, nu din vina ori spre „*rușinea*“ autorității noastre bisericesti, ci din vina și spre „*rușinea*“ acestora, cari prin *încălcarea* dreptului de a învăța al bisericii ar dori să-și procure anumite situații de mult ahtiate.

Simțim dureroasa necesitate, să apărăm biserica noastră strămoșească nu numai împotriva atentatorilor, ci și împotriva „*Revistei Preoților*“.

Și va trebui s'o apărăm mai vârtos în contra d-tale, dle Pr.!

Un predicator modern.

Arad, 5/18 Februarie 1918.

Înainte de izbucnirea războiului un tânăr cu bună pregătire academică, cu pronunțate aptitudini literare și cu remarcabil talent oratoric avu îndrăzneala să urce amvonul catedralei din Sibiu, care tânjise ani de-a rândul, — după cum

se mai întâmplă și în timpul de față — într'o inaniție și muțenie îndărătnică, vrednică de toată osânda.

Cele dintâi predici ale lui au avut darul de a impresionă adânc auditorul. Cuvinte de laudă, aprecieri însuflețite se puteau auzi după fiecare predică, din partea celor doritori de a înțelege și de a primi cu mulțămîntă darul acesta *nou*, care începe a se revărsa în unde luminoase de pe amvonul impunătoarei catedrale. Nu lipsiă — firește — din corul aprecierilor nici glasul de cărteceală sceptică ori de directă nemulțămire din partea celor ce se simțiau tulburați în *odihna* lor tradițională prin felul acesta de predică nouă, mișcătoare și impetuoasă.

Dar predicatorul *Dr. Ioan Broșu* neținând seamă de șaptele celor dintru întunec, a pășit cu bărbăție înainte pe ealea de răspânditor al luminei, de tâlcuitor al Scripturii și propovăduitor al lui Hristos.

Rezultatul stăruințelor sale în această direcție îl înfățișează acum într'o carte frumoasă, tinărită în Arad, cu titlul mistic și simbolic: „*Casa dela Ierihon*“.

Cele 27 de predici din partea I și II a „*Casei dela Ierihon*“ ni-l înfățișează pe autorul lor în lumina simpatică și atrăgătoare a unui adevărat *predicator modern*, deopotrivă stăpănit asupra mijloacelor *poetice și oratorice*, ca ajutorul cărora poate captivă, convinge și înduplecă un auditor cu exigențe variate. Numeroase pagini ale acestei cărți arată, că mai ales neîntrecutul ierarh și dascăl al lumii, *Ioan Gură de Aur* i-a servit autorului ca model întru alcătuirea predicilor sale. Dar găsim între ele și de acelea, în cari originalitatea autorului iasă la iveală prin faptul, că înlătură cu desăvârșire clișeele învechite și cu un gest suveran, pe care nu-l poate îndreptăți decât superioritatea talentului, trece peste așa numitele *regule omiletice*, cum face d. ex. în minunata legendă orientală „*Artaban*“. Cine va ceti cu atențiune această legendă, va simți adâncă plăcere și va putea constată cu ușurință, că textul biblic îmbrăcat în haina ei novelistică, impresionează cu mult mai puternic decât o predică lucrată fără greș după toate îndrumările omiletice.

Lucru firesc de altfel, căci precum toate regulele poetice n'au reușit să facă din nimenea poet adevărat, tot astfel nici regulele omiletice nu vor putea da nimănu darul oratoriei. Dimpotrivă, ori cine are dela Dumnezeu aceste daruri, va reuși să și le valideze în deplină libertate, fără a-și strămtora avântul minții și al inimii, ca în patul lui Procustes, în anume regule pedante. Chiar literatura de specialitate recunoaște și accentuiază în zilele noastre cu deosebit aplomb acest adevăr. Astfel una dintre cele mai însemnate reviste de specialitate teologică din patrie scriă într'un recent număr al său, cu privire la structura și împăr-

Din natura stelelor.

E o chestie foarte interesantă și plăcută natura stelelor. Nu cred să fie cineva care să nu se fi gândit cândva la natura și ființa acelor puncte luminoase, cari scânteiază așa de plăcut și cari ni se prezintă în o formă atât de înălțătoare și maiestooasă.

În sfânta scriptură se face amintire de mai multe constelații. În cartea Iov bunăoară se amintește de constelațiile Orion, Ursa-mare (Carul-mare) și Pleiade (Cloșca cu pui). Numirile sunt împrumutate dela popoarele orientale, Asirieni, Egipteni, Perși, Arabi, cari au fost mai mult astrologi, magi și mai puțin astronomi. Ei profeteau din stele, după cum și azi vreau să profetească cei ce pot seduce pe neștiutori. Din stele, nu se poate ceti nimic ce s'ar putea referi la *vieța* noastră externă sau individuală, fără numai putem ceti lucruri, legi cari se referesc și la planetul nostru, la soarta Pământului nostru. Și anume din observarea unor momente și fenomene, prin analogie, asemănăm respectivele fenomene cu cele cari s'ar putea ivi și produce și la noi și astfel deducem unele sau altele urmări. Aceste însă sunt numai deduceri și numai cu o critică serioasă și științifică se pot lua de ban bun.

Puțin au știut popoarele amintite despre ființa stelelor, după cum puțin știe azi poporul. Poporul, țaranul le vede strălucind și crede că sunt fixate pe firmament (pe cerime), pentru plăcerea noastră, și că ar fi quasi un

tablou ceresc cu stele mai mari sau mai mici. Țaranul crede, că aceea stea e mai mare, care se vede mai mare; ce nu e tocmai așa, fiindcă după anumite observații și calculi s'a aflat că unele dintre stelele cele mai mari la vedere pot fi mai mici decât altele, cari par a fi mai mici.

Mărimea stelelor se stabilește după strălucirea lor, pentru o orientare mai bună pe cer. De fapt însă mărimea adevărată nu s'a putut stabili până acum numai la puține stele.

Fiecare poate deosebi pe cer stele mai strălucitoare, acele sunt stele de mărimea primă. Ca unitate se ia strălucirea stelei Spica sau a umărului drept al lui Orion, care e Betageuze, o stea roșietică. Stele de prima mărime sunt pe întreg cerul nordic și sudic 19, dintre cari cele mai frumoase sunt: Sirius cel mai frumos soare de pe întreg cerul, apoi Wega, Arcturus (sau steaua primă a Boarului) Spica și altele. Sirius poate fi recunoscut foarte ușor, întrucât de pe acum înainte se va putea vedea seara și mai târziu noaptea întregă la sud-est (ost). Străluceste frumos, e de culoare albă-verzie și licărește astfel de parcă ar fi pururea vesel și vioi. E în constelația Cănelui mare și e în mijlocul pieptului cănelui. Cine are bună și bogată fantazie poate recunoaște constelația Cănelui. E tocmai pusă deasupra orizontului.

De mărimea a doua sunt cele cinci stele ale Carului mare, este steaua polară, sunt fușteii sau brâul lui Orion, sunt unele stele din Lebădă (sau Crucea cerului) și alte multe. Prea multe nu sunt și după cum ne învață Flamarion se și

poate socoti numărul lor. Ca lege generală spune că numărul stelelor din o clasă corespunde la de 3 ori numărul stelelor din clasa precedentă. De prima mărime sunt 19, deci cine vrea ca să-și dea seamă de numărul stelelor să socotească până la a 6-a mărime, câte poate vedea cu ochii liberi, sau dacă curiozitatea l-ar duce și mai departe poate socoti până la 10 a mărime. Numărul va fi suma tuturor stelelor de diferite mărimi.

De mărimea a treia sunt mai multe, dar sunt mai puțin strălucitoare decât cum sunt cele de mărimea precedentă. Cine cunoaște Carul mare să observe deosebirea ce este între strălucirea stelelor cari formează roatele din dărăt: Cea deasupra e de mărimea a doua, iar cea din jos e de a treia. Iar de va compară stelele cari formează roțile dinainte va observă că cea deasupra e cu mult mai mică decât toate celelalte. Aceasta e de mărimea a patra. Tot în Carul mare un ochi bunișor va găsi și o stea de mărimea a 5-a. Anume ruda carului, sau oiștea constă din trei stele, cari nu sunt în linie dreaptă și formează un arc. Lângă steaua cea din mijloc Mizar, este o stea mică, care par'că s'ar ascunde după cea mai mare. E Alkor, sau pogânciul care mână boii. Steluța aceasta, după cum ne spune Flamarion, servea celor vechi pentru a încercă vederea unuia sau altuia. Astfel și acum cine voiește să-și încerce vederea, să caute steluța și de o găsește, e semn că are vedere bună.

(Va urmă.)

țirea predicii, următoarele: „E lucru cu totul secundar, dacă într-o predică este sau nu împărțire. Cei ce sunt oratori din mila lui Dumnezeu, vor impresiona totdeauna, ori sunt cuvântările lor corecte din punct de vedere omiletic ori nu sunt. Căci ascultătorii ce pot duce cu sine dintr-o cuvântare? Ar fi foarte trist, dacă ei ar duce împărțirea, scheletul sau coaja în loc de simbură... Fragmentele singuratică sunt, cari se întipăresc și rămân în memorie ori pătrund la inimă. Sufletul nostru, la întorsăturile vorbirii ca și la sunetele muzicii, se mișcă ori se cutremură numai când este atins de astfel de accente, cari găsesc rezonanță în coardele lui, sau pentru a căror privire este dispus. Numai pe aceste le duce auditorul cu sine, le primește și le prelucreează în sufletul său. Să vorbim deci cu mai multă spontaneitate, în mod mai individual și mai actual...”

Autorul „Casei dela Ierihon” îndeplinește aceste condițiuni în cuvântările publicate în partea I și II a cărții sale. Cele din partea III par însă mai lipsite de spontaneitate, făcând impresia că nu isvovesc „din prisosința inimei” ci din necesitatea unor împrejurări, al căror glas poruncitor predicatorul a fost silit să-l urmeze. De aceea ultimele 6 cuvântări formează oarecare disarmonie față de restul cărții. Dar individual și actual a reușit să fie Dr. Ioan Broșu și aci,

Nu putem decât să recomandăm cu toată căldura pe acest predicator modern în atențiunea preoților noștri și a tuturor intelectualilor doritori de a-și îmbogăți mintea și de a-și întări inima prin lectură edificatoare.

Am îndrăzni să recomandăm și în atențiunea cercurilor conducătoare ale mitropoliei noastre pe predicatorul Dr. Ioan Broșu. Prin congresele naționale-bisericești s'a accentuat adeseori necesitatea unor misionari pentru laturile expuse ale mitropoliei. Oare „Casa dela Ierihon” nu ar putea convinge pe oricine, că misionarul e aci și așteaptă numai să fie trimis la propovăduire?

Zile triste din viața lui Moise Nicoară.

1815—1825

(Urmare).

În acel recurs și-a pus deci Nicoară toată nădejdea. Tovarășii de luptă așteptau acasă îngrijorați, ce va mai urma: Nicoară singur rămase, tot increzător în Viena. Aici voia să urmărească de aproape toate mișcările Sărbilor, să zădărnicească — sprijinit pe încrederea împăratului — toate intrigile, până ce investigația va dovedi în fața lumii dreptatea Românilor. Dar rezultatul aceleia nu mai venea, și dela o vreme Nicoară „deputatul Românilor” e luat tot mai puțin în seamă, tot mai ușoară pedecă în calea contrariilor, mulți și puternici. Nu se puteau învinge aceștia cu — audiențe la împăratul. Pe deasupra Nicoară avea să lupte tot mai greu cu un nou dușman: lipsa de bani. Lupta aceasta cerea fi-rește și jertfe materiale. În privința aceasta însă nu aveau nici o bază solidă. Dedeau ei cu toții — adecă tot fruntașii — care cât putea și când cerea trebuința, în nădejdea că cheltuelile se vor împărți pe urmă peste toți. Nicoară și-a cheltuit așa pe rând tot cât a avut (743 fl.) și puse la grea contribuție și pe tatăl său, țaran „nemiș” în Giula. (Petru Nicoară a dat 2000 fl.) Sămii Vulcan contribuise cu 2100 fl., clerul dela săteni pentru deputația trimisă la Viena 2400 fl. pentru deputații trimiși la sinodul din Carloviț cca 500 fl. Dela biserica evanghelică din Szarvas (cottul B'chiș) s'au împrumutat 2000 fl. Ioan Püspö hi director de școale contribuise cu 85 fl. Nistor Ioanovici egumenul mănăstirii „Bessenova” cu 50 fl. Isaia Mihailovici egumen la mănăstirea Bezdinului cu 50 fl. protopopul din Galșa Chirilovici cu 1000, protopopul din Ienova mică Teodor Popovici cu 1405, proprietarul Ghica de „Dézsánfalva” „posessionat în Banat” cu 1000, unul care nu vrea să fie numit cu 100 și profesorul Diaconovici cu 50 fl. Acum nu se mai îmbiă nimeni, iar bietul Nicoară trăia în Viena ca vai de el, de pe o zi pe alta — din datorii. Vedeă acum că nu mai are ce isprăvi și stă fără rost aici; eră tot mai îngrijorat de cele ce se petreceau acasă în absența lui și ar fi voit să plece, dar nu avea cu ce. Strâmtorat astfel

el aminteste împăratului și de nevoile aceste bănești. Împăratul înțelege din cuvintele lui atăta, că Nicoară nu are mijloace materiale asigurate, de unde achită datoriile făcute până aici și începe să-l privească bănuitor. Situația lui tristă și penibilă se poate urmări cu ochii în petițiile cari curg acum. (18 Aprilie, 2 Iunie, 6, 9, și 12 August 1817.) Întăiu cere permisiune de a face o colectă publică până la suma de 18,000 fl. în satele cari au iscălit plenipotența lui, apoi adaugă rugarea de ai anticipa această sumă din erariul statului.

Tot așteptând vre-o rezoluție, Nicoară se trezește în mrețele poliției secrete. Acolo la direcțiune (politiæ ministerium) i-se spune — ca un răspuns la rugările lui: „Apoi vezi, e greu pentru D Ta dacă nu știi pe ale cui spese stai aicea”, și e provocat — atunci s'au mai târziu — să le dea consemnarea tuturor speselor și împrumuturilor făcute. Pe urmă, ca o ironie, i-se comunică tot verbal, că ar fi bine să nu mai stea prin Viena, ci să meargă acasă. El însuși se convinsese de asta de mult. În rugările amintite ceruse și aceasta: să-l lase să meargă acasă; dar până nu îi venia cineva în ajutor, trebuia se rămână aici între — creditorii ce-și câștigase. Ajutorul bănesc însă îi fu refuzat și înștiințat comitatul că ori-ce colectă de bani în favorul cauzei bisericești a Românilor e strict oprită. La alte câteva petiții (9 Ianuarie, 19 Februarie, 11 Martie și alta în April'e) același răspuns — dat probabil nu lui, ci poliției, ca ea să i-l comunice: — poate merge acasă, bani nu capătă, iar ce privește cauza episcopiei, să aștepte aceste investigații. „Poliția să facă și să dispună ca recurentul acesta să fie îndrumat către casă, cât mai în grabă”. Ca să-l poată urni de aici președintele și directorul poliției îi împrumută suma de lipsă (300+200 fl.) Dar când să plece, năvălesc creditorii și-l despoaie de bani. Ca să-l scape de atâtea umilinte și nevoi niște prieteni strâng și-i dau bani. În fine se văz în trăsura de călătorie și părăsi Viena — însoțit de reprezentantul poliției secrete până afară din oraș.

(Va urmă.)

D. Ioanovicu.

INFORMAȚIUNI.

Lipsa de idealism a tinereții. Cu prilejul reluării cursurilor Academiei de înalte studii comerciale și industriale din București, dl C. C. Arjon a rostit un discurs de o mare înălțare morală.

Relevând dezastrul național în mijlocul căruia această Școală se redeschide, d-sa a făcut o analiză sumară, dar pătrunzătoare, a relelor cari au provocat acest dezastru:

„Un neșaf de viață ușoară fără seamăn, răspândit peste toate clasele sociale stârpise aproape sentimentul datoriei”.

„Un singur scop: îmbogățirea”.

„Mijloacele? Toate erau bune”.

„Cinstea devenise o virtute periculoasă pentru cel ce-o avea și eră natural ca să dispară pe fiecare zi tot mai mult”.

„În această desorganizațiune socială, se prepară tineretul din școală, generațiile viitoare, ca să iasă și ele în arenă”.

„Pentru cei mai mulți studenți școlile înalte nu erau destinate decât să le dea o diplomă, adică cheia care deschide ușa unei cariere; se pornea apoi vânătoarea pentru găsirea unui protector bun și numai rămânea tineretului decât să se desbrace de orice scrupul și viitorul îi eră asigurat”.

„Da, s'a asigurat viitorul clienților și s'a pierdut viitorul țarei”.

(G. T.)

Calendarul vechiu în Galiția. Episcopul gr. cat. rutean Chomysyn din Stanislau, până când metropolitul său din Lemberg Szepticki, a fost internat în Rusia, a introdus în biserica unită ruteană calendarul nou, pe barba sa și contra voinței poporului. Cercetând acum metropolitul eliberat din Rusia lucrurile pustiite de Ruși în Galiția a dat ordin să se introducă din nou calendarul vechiu.

Clopot foarte vechiu într-o biserică românească. Cu prilejul recvirării din urmă a clopotelor s'a aflat în comuna Sânmiclăușul român din Bihor un clopot foarte vechiu. L-au dus la canonicul rom. cat. Karácsanyi, care a constatat că e din secolul al XIV-lea și crede, că l-a dă-

ruit vr'un nemeș ungar bisericii românești din Sânmiclăușul român. Și prin alte sate românești s'au găsit clopote foarte vechi.

Pacea cu Ucraina a produs în cercurile economice, industriale și comerciale ale patriei noastre serioase îngrijorări, la cari nu eram așteptați. Articolul al VII-lea din tractul de pace pregătește adecă alianța politică și economică a statelor din Europa de mijloc („Mittel-Europa”), propagată cu mare zel de învățatul german Naumann. Creiarea Europei de mijloc e considerată de primejdioasă atât din punct de vedere politic, cât și economic. Sub raport politic invoalvă în sine germeii și cauzele unui nou conflict european. Contra statelor aliate din Europa de mijloc se vor produce relațiuni incordate și în urma lor un nou războiu înfricoșat. În privința economică va rezulta din această alianță o scumpete insuportabilă și ruinătoare, pentru că uniunea vamală dintre ele va face imposibilă concurența statelor extra europene, iar lipsa acestora va produce decadența economică și sărăcia. Alianța celorlalte state va face imposibil importul industriei germane și astfel Germania va fi silită a inunda piețele noastre cu productelor sale și calitatea și cantitatea acestora va împiedeca, și nimici chiar, dezvoltarea industriei noastre, tinere încă și incapabilă de concurența puternică a Nemților. Fabricanții nemți ne vor croi și prețurile, debunăseama conform intereselor lor.

O cununie interesantă. Domnișoara Olga Grybowska poate fi mândră, pentru că a avut o nuntă unică în felul său, deși nu s'a cununat la patriarhia din Constantinopol, nici în lăura din Ch'ev, ci sub cerul liber, pe un ogor pustiu, săpat de granate și udat cu sângele atâtor viteji, dintre tranșeele alor două tabere dușmane, între cari însă în urma armistițiului incetară ostalitățile. Aici s'a ținut cununia din următorul motiv: Părinții mirelui, d-l Octavian Iliuț, amplotiat la poliția din Cernăuți, se aflau pe teritoriul ocupat de Ruși, cari nu le-au permis să treacă dincoace. Neputând ei veni, au fost siliți mirii și nuntașii să meargă la ei. Astfel actul cununiei s'a celebrat pe teritoriul neutral dintre cele două armate prin preotul militar Paul Marcovici (paroh gr. ort. rom. în Hodoș, dieceza Aradului). Naș a fost un general, iar nuntașii câteva rudenii, oficeri de ai noștri, comandantul, ales de soldați, al trupelor rusești și soldați, cari în onoarea actului solemn și neobișnuit își părăsiră tranșeele și uitară pe un moment monotonia vieții din ele.

Urmările războiului. În timpul din urmă starea siguranței publice din orașul Szabadka a decăzut într'un mod înspăimântător. Nu trece zi, în care să nu se întâmple omoruri, furturi și spargerii. Oamenii nu mai cutează să umble seara pe stradă. Hoții temerarii intră cu forța în locuințe și în prezența locuitorilor cuprinși de groază și spaimă, iau haine, alimente și bani. Neputând susține ordinea nici poliția militară, primarul orașului a cerut ministrului de interne să decreteze statariul pe teritoriul orașului.

Îmbunătățirea stării materiale a funcționarilor de stat. Societatea regnicolară a funcționarilor de stat a înaintat, nu de mult, un memoriu guvernului, în care cer: Urcarea ajutoarelor de războiu, pragmatică de serviciu și creiarea de instituțiuni sociale pentru ușurarea sortii lor. Guvernul în răspunsul său, sosit în zilele aceste, promite, că va satisface cererii, va da pragmatică de serviciu și le-va îmbunătăți starea materială și prin ajutoare în natură. Spre scopul acesta a înființat în ministeriul de finanțe o secție deosebită. În ședința din urmă a comitetului societății a luat parte și un reprezentant, secretar ministerial, al acestei secții, care a asigurat corpul funcționarilor de stat, că guvernul va lua cele mai largi îngrijiri pentru îmbunătățirea stării lor materiale insuportabile și că rugarea funcționarilor către Majestatea Sa, guvernul a înaintat-o prin cancelaria de cabinet la locul destinat. Luând act comitetul despre aceste îngrijiri, a abstat — deocamdată — dela planul de a-și espune năcazurile, prin o deputație, în fața Tronului. Când se vor lua asemenea îngrijiri și pentru alinarea sortii și a funcționarilor de alte categorii?

† **Episcopul Vladimir Boberici** al eparhiei ort. sârbești din Cattaro și Ragusa a decedat în Budapesta în etate de 47 ani. Înormântarea a avut loc Mercuri, în 7/20 Februarie a c., din biserica sârbească din Buda Odihnească în pace.

Anatemizarea bolșevicilor. Decretând guvernul lui Lenin, alias Zederbaum și Trozki, alias Bronstein, separarea bisericii rusești de stat patriarhul din Moscova a pus pe toți bolșevicii sub anatema. La litia, când s'a rostit blestemul au luat parte peste 100.000 de oameni și nu s'a petrecut nici un incident.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.

PARTEA OFICIALĂ.

357/1918.

Tuturor oficiilor protopresbiterale și parohiale din districtul consistorului arădan.

Se aduce la cunoștința tuturor oficiilor protoprezbiterale și parohiale, că în conformitate cu ordinul Excelenței Sale Dlui Ministru comun de războiu, Nr. 23,444/1917, la fiecare biserică este a se lăsa neatins de recvirare clopotul cel mai mic. Intrucât și acest clopot ar fi fost recvirat, comuna bisericească interesată cu provocare la ordinul ministerial susindicat poate să ceară direct la comanda militară concernentă restituirea acelu clopot.

Arad, la 27 Ianuarie (9 Februarie) 1918.

Ioan I. Papp m. p.
Episcop.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei a II-a din **Arad**, de clasa primă, prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Una sesiune pământ extravilan.
2. Birul parohial.
3. Dotațiunea dela oraș.
4. Stolele legale.
5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul va catehiza fără nici o remunerațiune conform îndrumărilor ce le va primi dela superioritatea sa bisericească.

Doritorii de a reflecta la aceasta parohie, recursurile adresate comitetului parohial din Arad, și ajustate cu documentele de calificare pentru parohii de clasa primă, cu testimoniu de maturitate și eventual cu atestat despre serviciul prestat pe terenul bis.-școlar, au să le înainteze oficiului protopopesc din Arad, în termenul concursual, în care restimp pe lângă respectarea dispozițiilor cuprinse în § 33 din Regulamentul pentru parohii și pe lângă încunoștințarea prealabilă a protopresbiterului, vor avea să se prezinte în sf. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie; — iar întru cât vor fi din alta dieceză, vor avea să dovedească că pentru a recurge au consimțământul Consistorului, respective a Episcopului diecezan.

Cel ales va suportă toate dările după sesiune și după venitul parohial.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Traian Vațian*, protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de preot din **Izvin** devenit vacant prin strămutarea părintelui Ion Oprea, se scrie în temeiul ordinului Ven. Consistor Nr. 281/1918 — concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Sesiunea parohială aparținătoare acestei parohii.
2. Intravilanul de sub Nr. casei 49 și estravilanul aparținător.
3. Stolele legale.
4. Eventuala întregire a dotațiunii dela stat, pe care însă nici parohia nici Ven. Consistor nu o garantează.

Preotul care se va alege se va îngriji însuși de cortel, va suportă dările și sarcinile publice după beneficiul său și va catehiza la

școalele din loc fără a pretinde vre-o remunerațiune oarecare.

Parohia e de clasa I, deci dela recurenți se recere calificarea normată în concluzul Ven. Sinod eparhial din Arad Nr. 84, II, 1, 1910.

Doritorii de a ocupa acest post au să dovedească la oficiul protopresbiteral deodată cu insinuarea dorinței de a se prezenta poporului:

a) că au calificarea prescrisă și că intrunesc toate condițiile concursuale;

b) întru cât sunt din altă dieceză trebuie să dovedească tot atunci, că posed consimțământul Prea Sfinției Domnului nostru episcop diecezan de a reflecta la aceasta parohie.

c) sunt poftiți în fine ca în termenul concursual să se prezinte într-o Duminică ori sârbătoare în sfta biserică din Izvin spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Petițiunile ajustate cu documentele de lipsă în sensul indicat mai sus și adresate comitetului parohial din Izvin să se trimită în termenul concursual oficiului protopopesc gr.-ort. rom. în Timișoara (Temesvár-Gyárvaros).

Dat în ședința Comitetului par. gr.-ort. rom. din Izvin ținută la 27 Decembrie v. 1917.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea*, ppresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei vacante din **Chelmac** (Maroseperjes) protopresbiteratul Lipovei, în conformitate cu concluzul Veneratului Consistor diecezan de sub Nr. 241/918 prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele parohiei sunt:

1. Casă parohială cu grădină și supraedificatele recerute.
2. Una sesie pământ constătoare din 32 jughere pământ, din care jumătate pe șes, jumătate pe deal.
3. Birul legal.
4. Stolele legale.
5. Eventuala întregire dela stat.

Toate dările publice după beneficiul parohiei le solvește alesul care e îndatorat a catehiza la școala confesională din loc, fără altă remunerațiune.

Parohia este de clasa I; dela reflectanți se pretinde calificarea pretinsă prin concluzul Ven. Sinod eparhial de sub Nr. 84/1910 II/1.

Recursurile ajustate cu documentele recerute prin Regulamentul în vigoare, precum și cu atestat despre eventualul serviciu prestat până aci și adresate comitetului parohial din Chelmac, au a se înainta Prea on. oficiu protopopesc gr.-ort. rom. din Lipova (Lippa) în termenul concursual, sub durată căruia reflectanții pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în §-ul 33 din Reg. pentru parohii, vor avea a se prezenta în sf. biserică din Chelmac, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că posed calificarea prescrisă, iar cei din alta dieceză și aceea că au înalta încuviințare a Ven. Consistor, respective a Prea Sfinției Sale Domnului Episcop diecezan din Arad să poată reflecta la aceasta parohie.

Chelmac, din ședința comitetului parohial ținută la 20 Decembrie 1917 (2 Ianuarie 1918).

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Fabriciu Manuilă*, protopresbiterul Lipovei.

—□—

1—3

În baza ord. V Consistor Nr. 1032 B. 1917, prin această se publică cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“, următoarele concurse preoțești din protopopiatul Peșteșului:

- I. Pentru **Chistag**. 1. Un intravilan parohial.
2. Pământ parohial de 19 jughere, parte arător, parte fânaș.
3. Birul preoțesc dela fiecare Nr. de casă câte-o jumătate de măsură cucuruz sfârmat, eventual prețul ei curent.
4. Stolele îndatinate în trecut.
5. De casă parohială se va îngriji alesul, care va achită și dările publice după pământul parohial. Parohia e de cl. III-a.

- II. Pentru **Tețche**. 1. Intravilanul parohial și folosirea cimenterului, în extensiune de 3 holde.
2. Birul preoțesc dela fiecare număr de casă câte o zi de lucru cu mâna, care se poate răscumpăra cu 2 cor.
4. Stolele îndatinate.
5. De locuință se va îngriji alesul, care va provedea și

catihizația elevilor fără altă remunerațiune. Parohia e de cl. III-a.

Reflectanții să-și înainteze, în termenul legal, cererile de concurs, adresate comitetelor parohiale din Chistag și din Tețche, Prea Onor. oficiu protopresbiteral din Mezôtelegd, având, cu stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, a se prezenta protopopului tractual, înainte de a merge în parohii, — pentru a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și serviciul divin.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Alexandru Munteanu*, protopresbiter ort. român.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Moșnița** fostă a parohului Procopiu Martin, se scrie în temeiul ord. Ven. Cons. Nr. 115/1918 concurs cu termen de 30 zile în organul diecezan „Biserica și Școala“. Beneficiul împreună cu această parohie este următorul:

1. Sesiunea parohială, cu intra și contravilanul aparținător acestei parohii.

2. Stolele legale.

3. Birul parohial în bani, după cum acesta este fasonat la întregirea congruală 200 cor. și care sumă se plătește din cassa censuală în rate anticipative 3 lunare.

4. Eventuala întregire a dotațiunii dela stat. De locuință va avea să se îngrijească alesul pe speșele sale; alesul va fi îndatorat să catehizeze la școalele din loc fără altă remunerațiune.

Dările publice după beneficiu le va suportă alesul.

Parohia este de clasa I (prima) și deci dela recurenți se recere calificarea prescrisă pentru astfel de parohii cu concluzul Ven. sinod eparhial din 1910 Nr. 84 II, 1.

Doritorii de a reflecta la acest post sunt poftiți:

a) În termenul concursual să se prezinte în parohie spre a-și arăta desteritatea în cele rituale, cântare, oratorie și tipic. Înainte de prezentare vor avea să dovedească la protopopul actual că posed calificarea prescrisă pentru aceasta parohie.

b) Întru cât sunt în afară de dieceza Aradului cu ocaziunea prezentării la protopopul tractual vor avea să dovedească că au înalta încuviințare a Prea Sfinției Sale Domnului Episcop din Arad, ca să poată reflecta la aceasta parohie.

c) Petițiile concursuale ajustate cu documentele recerute în original și adresate com. par. din Moșnița, se vor trimite în termenul concursual oficiului protopopesc ort. rom. din Timișoara (Temesvár).

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea*, protopop.

—□—

3—3

Conform ord. Ven. Consistor Nr. 1141/B 1917: Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a **Cornițel** protopresbiteratul Peșteșului, prin aceasta se publică concurs. cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumente.

1. Grădina de pe intravilanul casei parohiale.
2. Folosirea cimirului.
3. Pământul parohial, de 7 și 1/4 jughere, arător și fânaș, după care preotul va achită dările publice.
4. Bir preoțesc dela fiecare casă câte o măsură de cucuruz sfârmat, sau prețul ei curent din piață.
5. Stolele îndatinate.
6. Drept de pășunat pentru 10 cap. de vite proprii în pășunea comunală.
12. metri cubici de lemne de foc, din pădurea comunală, făcute și transportate pe speșele proprii.
8. Din fundațiunile „Venter Vișea“ și „Dat Ana“ pentru pomenirea la sf. liturghii 8 cor., de tot 16 cor.
9. Întregirea dotațiunii dela stat, conform pregătirei, ce posedă.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Cornițel, Prea Onor. oficiu protopresbiteral ort. român în Mezôtelegd, în termenul legal având a se prezenta cu știrea protopresbiterului, în sfânta biserică din Cornițel, pentru a sluji sfânta liturghie, a cânta și predica.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protopresbiter ort. român.

—□—

3—3